

Castricum De Woude

Landschaps- en cultuurhistorisch
advies rietkragen

Rho

—
ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Castricum

De Woude

Landschaps- en cultuurhistorisch advies rietkragen

identificatie

projectnummer:

038300.20150090.01

projectleider:

mw. I. de Feijter

auteur(s):

mw. drs. L.M. de Ruijter

planstatus

datum:

21-06-2016

opdrachtgever:

gemeente Castricum

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1. Aanleiding	3
1.2. Opzet notitie	4
2. Analyse	5
2.1. Natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarde rietkragen	5
2.2. Bestaande situatie	5
2.2.1. Algemeen	5
2.2.2. Stierop 2, 3 en 4	6
2.2.3. Gronden ten oosten van Stierop 2	7
2.3. Analyse	10
3. Toetsing nieuwe bestemmingen	11
3.1. Inleiding	11
3.2. Huidige bestemming	11
3.3. Nieuwe bestemmingen	11
3.3.1. Tuin	11
3.3.2. Natuur	12
4. Advies	13

1.1. Aanleiding

In het voorontwerpbestemmingsplan De Woude zijn gronden ter hoogte van Stierop, zie figuur 1.1, bestemd als Water – Natuur, met de aanduiding specifieke vorm van natuur – rietkraag. Het voorontwerp bestemmingsplan heeft in het najaar van 2015 ter inzage gelegen. Hierna is geconstateerd dat er illegale activiteiten gerealiseerd waren op de rood omcirkelde gronden in figuur 1.1, waarbij de rietkragen niet meer aanwezig waren. De gemeente vraagt zich nu af of zij de vigerende bestemming moet handhaven of dat zij de bestemming kan wijzigen in een deel bestemming Tuin, deel bestemming Natuur waarbij de aanduiding rietkraag weggehaald wordt of dat er nog andere mogelijkheden zijn. Bij de afweging welke bestemming hier passend is, wil de gemeente graag een landschappelijk en cultuurhistorisch advies betrekken. Onderhavige notitie voorziet hierin.

Figuur 1.1 Locatie te wijzigen bestemming (rode cirkel)

1.2. Opzet notitie

In hoofdstuk 2 vindt een analyse van de natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden van rietkragen plaats en wordt de feitelijke situatie beschreven. In hoofdstuk 3 wordt onderzocht of de gewenste nieuwe bestemmingen vanuit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt mogelijk zijn of dat andere bestemmingen of aanvullende voorwaarden noodzakelijk zijn. De notitie besluit in hoofdstuk 4 met een advies.

2.1. Natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarde rietkragen

Ten behoeve van het bestemmingsplan De Woude is een analyse van de natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden opgesteld (RHO adviseurs, 2015). Zoals uit deze analyse naar voren komt, zijn graslanden, sloten met riet en vaarten beeldbepalend in de Westwouderpolder. Het gebied kenmerkt zich verder door een grote mate van openheid.

Een rietkraag is een korte of lange, maar altijd smalle, maximaal drie meter brede strook riet. Staand op een plasberm, langs of drijvend op wateroppervlak van een niet te smalle watergang. Ook op plaatsen met kwel staat vaak riet. Riet was en is een gebruiksproduct. Het wordt bijvoorbeeld gebruikt als dekriet voor rieten daken en als bladriet (met het blad er dus nog aan) als strooisel in de stal. Een rietkraag is een ontwikkelingsstadium. Rietkragen vragen dan ook om actief beheer. Indien de rietkragen niet worden beheerd, ontwikkelen zij zich richting bos. Dit is op verscheidene plekken in de Westwouderpolder gebeurd, met name bij de kernen De Woude en Stierop.

Rietkragen vormen een effectieve en relatief goedkope oeververdediging en dragen bij aan het zelfreinigend vermogen van het water. Landschappelijk en ecologisch is het zinvol om rietkragen te behouden. Rietkragen brengen een bepaalde beeldkwaliteit met zich mee en dragen bij aan de ecologische diversiteit van de polder. Cultuurhistorisch gezien zijn rietkragen vanwege hun functie (oeververdediging, rietoogst) al eeuwenlang beeldbepalend voor deze regio.

In het verre verleden zullen naar verwachting overal langs en in de polder langs brede watergangen rietkragen aanwezig zijn geweest. Op dit moment komen slechts langs delen van de polder, met name langs de langgerekte buitenzijden van de polder, rietkragen voor.

Geconcludeerd wordt dat rietkragen karakteristiek zijn voor de oevers van de Westwouderpolder, alsmede voor de omliggende polders. Ze vertegenwoordigen een grote cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarde.

2.2. Bestaande situatie

2.2.1. Algemeen

In de nabijheid van de kernen Stierop en De Woude zijn de oevers verdicht met opgaande beplanting. Zeker wanneer het noodzakelijke maaibeheer van de oevers achterwege blijft, groeien de oevers snel dicht met bos. Daarbij liggen de oevers bij Stierop aanzienlijk hoger dan het aangrenzende water. Onduidelijk is wat hiervan de oorzaak is. De bodemdata van de provinciale website en bodemloket.nl geven geen informatie over ophoging van de oevers in het verleden. De omvang van de aanwezige bomen suggereert in ieder geval dat deze verhoogde situatie al zeker 20 tot 30 jaar aan de orde is. Hoe dan ook; vanwege deze hoogteligging zijn rietoevers hier al lange tijd niet meer aanwezig en fysiek ook onmogelijk.

2.2.2. Stierop 2, 3 en 4

Een deel van de gronden aan Stierop 2, 3 en 4 (linker zwarte cirkel in figuur 1) is in gebruik als tuin. Hier staan ook bomen. Ook wordt een deel van de gronden gebruikt voor de aan- en afvoer van agrarische benodigdheden. Dit is al geruime tijd het geval. Tevens heeft het Hoogheemraadschap deze gronden gebruikt als overslag van benodigdheden voor de dijkverzwaring.

2.2.3. Gronden ten oosten van Stierop 2

De gronden ten oosten van Stierop 2 bestaan grotendeels uit opgaande beplanting. De rietkraag is verdwenen. Een deel van de gronden wordt dagrecreatief gebruikt. Voor de aanleg van een steiger en paden is in het verleden door de gemeente vergunning verleend.

2.3. Analyse

Sloten met rietkragen zijn beeldbepalend en karakteristiek voor de Westwouderpolder, alsmede voor de omliggende polders. Ze vertegenwoordigen een grote cultuurhistorische, landschappelijk en ecologische waarde. Dit hangt echter niet af van het feit of overall langs de Westwouderpolder rietkragen aanwezig zijn. Langs de oostzijde van de Westwouderpolder komen nu de grootste aaneengesloten rietkragen voor. Langs de andere zijden komen meer verspreid rietkragen voor. Ook verspreid door de polder zijn rietkragen aanwezig.

Van de situatie ter plaatse van Stierop is geen historisch beeldmateriaal voorhanden. Aangenomen kan worden dat hier in het verleden (> 30 jaar) rietkragen aanwezig waren. Vanwege de hoogteligging van de oevers bij Stierop zijn rietoevers hier al lange tijd (ca. 30 jaar) niet meer aanwezig en fysiek ook onmogelijk. Herstel van de rietkragen is alleen mogelijk als de gronden hier aanzienlijk worden verlaagd. Dat is een zeer zware ingreep voor een situatie die landschappelijk niet karakteristiek, maar ook niet echt storend is. De opgaande beplanting kan worden gezien als een nieuw herkenningspunt van bebouwingsconcentraties. Zo zie je in de Westwouderpolder en omliggende polders op plaatsen waar bebouwingsconcentraties aanwezig zijn opgaande beplanting. Het beheer en onderhoud op deze (veelal) private gronden is duidelijk niet gericht op het in stand houden van de rietkraag.

Behoud van de aanwezige rietkragen op andere plekken in de Westwouderpolder is echter wel van belang voor het handhaven van de specifieke beeldkwaliteit en cultuurhistorische, landschappelijk en ecologische waarde.

3.1. Inleiding

De gemeente Castricum wil bij haar keuze voor de bestemming van de oevers van Stierop 2, 3 en 4 en Stierop ten oosten van nr. 2 mede een landschappelijke en cultuurhistorische afweging maken. Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat rietkragen karakteristiek zijn voor de Westwouderpolder. In het verleden was dit naar alle waarschijnlijkheid ook het geval ter hoogte van Stierop. Ter hoogte van Stierop heeft zich door verhoging van de bodem en het achterwege blijven van beheer echter bosvorming voorgedaan. Rietkragen ontbreken hier volledig.

Ondanks dat rietkragen karakteristiek zijn voor de Westwouderpolder is het voor de beeldkwaliteit en de landschappelijk en cultuurhistorische waarden niet noodzakelijk dat overal waar mogelijk de rietkragen worden hersteld. Wel moet worden ingezet op behoud van de nog resterende rietkragen. Wat dit betekent voor de mogelijke bestemmingen van de gronden wordt in paragraaf 3.3 beschreven. In 3.2 wordt voor de volledigheid de bestemming zoals die in het vigerende plan en het voorontwerpbestemmingsplan is opgenomen, beschreven.

3.2. Huidige bestemming

De locatie heeft op dit moment de bestemming Water – Natuur en aanduiding specifieke vorm van natuur – rietkraag. Deze gronden zijn bestemd voor:

- behoud, herstel en/of ontwikkeling van natuur-, cultuurhistorische- en landschapswaarden;
- waterhuishoudkundige doeleinden, waterberging en waterlopen;
- verkeer te water;
- waterrecreatie.

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur – rietkraag'; uitsluitend voor behoud en herstel van de aanwezige rietkragen.

In het najaar van 2015 is geconstateerd dat ter hoogte van Stierop 2, 3 en 4 en ten oosten van Stierop 2 geen rietkragen meer aanwezig zijn.

3.3. Nieuwe bestemmingen

Zoals uit paragraaf 2.2 blijkt, ontbreekt op de locaties al geruime tijd een rietkraag. Het feit dat hier, op relatief beperkte schaal als je kijkt naar het totaal van de Westwouderpolder, een rietkraag ontbreekt, doet geen afbreuk aan de totale beeldkwaliteit van de Westwouderpolder; een polder met brede sloten met rietkragen. Behoud van de resterende rietkragen langs de polder is wel van belang.

3.3.1. Tuin

Aan de Stierop 2, 3 en 4 zijn de oevers al jaren in gebruik als tuin. Hier zijn geen rietkragen (meer) aanwezig. De schaars aanwezige natuurwaarden zullen bij een voortzetting van het huidige gebruik behouden blijven. Doordat hier geen andere natuurwaarden aanwezig zijn, heeft het geen meerwaarde om in de regels een natuurbestemming of beschermende voorwaarden op te nemen.

3.3.2. Natuur

De gronden ten oosten van de Stierop 2 worden dagrecreatief gebruikt. Op de gronden is natuurlijk gevormde opgaande beplanting aanwezig. Het is dan ook redelijk om deze gronden een natuurbestemming te geven, waarbij recreatief medegebruik is toegestaan.

Recreatief medegebruik op zich leidt niet tot aantasting van de natuurwaarden. Wel moeten in de regels voorwaarden worden opgenomen om de natuurlijke waarden te behouden. Voor het realiseren van bouwwerken geen gebouw zijnde en verwijdering van beplanting moet een vergunning worden aangevraagd waarbij natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden meegewogen. Tevens moet voor het plaatsen van (hoogopgaande) beplanting een vergunning worden verkregen.

Het wijzigen van de vigerende bestemming in Tuin en Natuur stuit niet op landschappelijke en cultuurhistorische bezwaren. Wel wordt geadviseerd om bij de bestemming Natuur een voorwaarde op te nemen voor het behoud van natuurlijke waarden.

Daarnaast wordt ten eerste aangeraden de bestaande rietkragen langs de Westwouderpolder te behouden om de karakteristieke beeldkwaliteit van de polder te waarborgen.

Rho

—
**ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE**